

KULTURA

Japanska darovnica riječkom HNK

ZAGREB, 18. prosinca – Japanska vlada namijenila je darovnicu s područja kulture za ovu godinu, u iznosu od 46,7 milijuna jena (oko 784.370 njemačkih maraka) Hrvatskom narodnom kazalištu „Ivan pl. Zajc“ u Rijeci, a sredstva su predviđena za kupnju moderne audio-vizualne opreme. Darovnicu su u utorak u zagrebačkom HNK potpisali japanski veleposlanik Shojiro Imanishi i ministar kulture Republike Hrvatske dr. Antun Vujić. Tijekom proteklih godina, od 1997., pa nadalje, Japanska vlada je darovnicama pomogla Zagrebačku filharmoniju, Hrvatsku radioteleviziju, HNK u Zagrebu i grad Dubrovnik. Svraha je programa darovnica Japanske vlade pomoći institucijama da unaprijede uvjete za promidžbu svojih aktivnosti s područja kulture, obrazovanja i istraživanja te čuvanja i istraživanju kulturnih dobara i nasljeđa. Takvim aktivnostima Japan sa zadovoljstvom doprinosi još od 1975. godine. G. J.

projekti

povjesnica

Niz prinosa o povijesti Slavonije, Baranje i Srijema

SLAVONSKI BROD, 18. prosinca – Peta obljetnica rada brodske podružnice Hrvatskoga instituta za povijest koja se bavi povijesni Slavonije, Baranje i Srijemu svečano je obilježena u ponedjeljak predstavljanjem knjiga objavljenih u nijivoj nakladi, a predstavljen je i prvi broj časopisa „Scriniia Slavonica“. Tako je akademik Franjo Šanek predstavio knjigu Stanko Andrića „Potonuli svijet“, a knjizi voditelja Podružnice za povijest dr. Mate Artukovića „Srbi u Hrvatskoj“ govorio je prof. dr. Petar Korunić. Knjigu Andrije Zirduma „Počeci naselja i stanovništvo brodskog i gradiškog kraja“ predstavio je dr. Josip Kljajić, a knjigu Nenada Moaćanina „Slavonija i Srijem u doba osmanskih vladavina“ predstavila je dr. Mira Kolar. Prvi godišnjak podružnice „Scriniia Slavonica“ predstavio je dr. Stanko Andrić, a sve ove knjige vrijedni su prienos proučavanju povijesti istočnih područja Hrvatske. Obilježavanje je održano u brodskoj Gradskoj vijećnici. I. F.

izložbe

2. hrvatski triennale akvarela u Zagrebu

ZAGREB, 18. prosinca – Od utorka na večer u Galeriji „Zvonimir“ Ministarstva obrane RH, Bauerova 33, može se razgledati 2. hrvatski triennale akvarela na kojem su sudjeluju stotinjak likovnih umjetnika iz cijele Hrvatske. Prijedloga Triennale je prikazana u Slavonskom Brodu i Karlovcu, no zbog ograničena prostora, izložba u Zagrebu postavljena je u skraćenu opseg. Bitno je u tome da u intervenciji nije izostavljen ni jedan autor, nego su svi zastupljeni. Doduše, sada svaki izlagač ima tek jedan rad, ali zato onaj što je reproduciran u katalogu te specifične prirede. Izložbu, inače, zajednički pripremaju Gradski muzej Karlovac i Galerija umjetnina grada Slavonskog Broda, ustanove s kojima Galerija „Zvonimir“ uspješno surađuje već dulje vrijeme. Na otvorenju izložbe u Slavonskom Brodu bio je proglašen dobitnik Velike nagrade 2. hrvatskog triennala akvarela: to je slikarica Vesna Pavlaković (1955.), koja je ovih dana u Zagrebu održala samostalnu izložbu u prestižnom prostoru Galerije „Gradec“. J. S.

Velika nagrada Triennale: »Bez treptaja«, akvarel Vesne Pavlaković iz 2000.

Akcije i intimne drame: Prizor iz »Krojač Paname«

FILM – O krojaču i špijunu na zajedničkom zadatku

VELIKI MANIPULATOR DIPLOMATSKOG KROJA

Zanimljiv »Krojač Paname« Johna Boormana prema romanu Johna le Carrea u kojem igraju Geoffrey Rush, Pierce Brosnan i Jamie Lee Curtis

Branka Sömen

G otovo savršenom pokazala se kombinacija iskusnog redatelja Johna Boormana (filmovi »Oslobadanje«, »Nada i slava«, »Point Blank«), majstora špijunske romana Johna le Carrea, izvršnog glumca Geoffreya Rusha (dobjeo Oscara za ulogu u filmu »Sjaj«, a igrao je i u »Zaljubljenom Shakespearu«, »Quillsu« i »Elizabeth«) te šarmantnog i zavodljivog Piercea Brosnana, poznatog Jamesa Bonda novijeg doba. Sve to uime klasičnog špijunkog filma u kojem se isprepliću šarm, korupcija, raspačavanje droge, ljepota...

Panama je poznata po čuvenim panamskim šeširima, »osmom čudu svijeta«, kanalu i Noireginu zastrašujućem režimu osamdesetih. Upravo zbog svega toga bila je idealni prostor za tipičnu le carreovsku špijunku priču. U središtu radnje, koja se događa nakon uspješna povlačenja američke vojske i predaje kanala Panami 1999. godine, jest britanski

špijun Andy Osnard (Pierce Brosnan) koji nemilosrdno i bezobzirno izvršava svoju prljavu misiju. On iskoristiće problematičnu prošlost Harryja Pendela (Geoffrey Rush), bivšeg kriminalca koji je u Panamu promijenio identitet krijući prošlost od svih pa i vlastite supruge. On je ugledni krojač bogatih društvenih slojeva, što Osnard spretno iskoristava jer Harry mu služi kao informator s obzirom na to da su njegovi klijenti ugledni političari, ekonomisti, vojnici i moćnici, a Osnardov cilj je trgovanje Panamskim kanalom (koji je 1999. vraćen Panamii, s čime se Amerikanci nikako ne mogu posvetiti).

Iskusni Boorman napravio je pametan, logičan, intrigantan, zabavan i duhovit film »Krojač Paname«, u kojem dominiraju sjajni dijalozni, ponajviše zahvaljujući čvrstom, uvjerljivom literarnom predlošku Johna le Carrea, s kojim je zajedno uz pomoć Andrew Daviesa napisao scenarij. Iskusni i spretni, svaki u svom domenu, osmisili su izazovan scenarij nabijen dogadajima, raznolikim likovima i političkim intrigama koje neizbjegno prati le Carreova književna misao.

Korumpirani političari, nadobudni moćnici, uplašene žrtve Noiregina režima, alkoholizirani gubitnici, časni anonimci, raskalašni diplomati, cinični Britanci, osvetnički raspolaženi Amerikanci, raspljevani Panamci –

sve je to konglomerat likova i događaja u ovom filmu punom akcije i intimnih drama, koji se isprepliću velikom brzinom i s iznenadujućim obratima. Redatelj John Boorman priznao je kako su on i John le Carre namjerno promijenili svršetak, jer u početku su »ubili« svoga glavnog junaka, neuobičajenog Osnarda, ali kada su na kraju odgledali film, sve to im se učinilo previše nasilno.

Jer Osnard jest hulja, ali sve što radi, čini na prilično duhovito, ciničan, način s peckavim komentarima i šarmantom ležerošću, pa im se učinilo privatljivijim ostaviti na životu toga lucidnog pokvarenjaka da negdje u nekom drugom dijelu svijeta uživa sa samim sobom. Pierce Brosnan vrlo je dobar u tome antibondovskom liku s kojim kao da se pojgrava na vlastiti račun. No, Geoffrey Rush je savršen kao krojač Harry, zburjeni, uplašeni, spretni čovjek s dvostrukom biografijom, nemirne prošlosti i idiličnog bračnog života.

SKUPOVI – Religijske teme u glazbi

JEDNOSTAVNO OČITOVAJTE VJERE

Glazba i religiozno iskustvo, dijalektika sakralno-profano u crkvenoj glazbi i teologija sakralne glazbe – bile su neke od tema na skupu

ZAGREB, 18. prosinca – Na Filozofskom fakultetu Družbe Isusove u Zagrebu održan je jednodnevni simpozij »Religijske teme u glazbi«, s ukupno trinaest referata. Uvodno izlaganje Ivana Supičića »Glazba i religiozno iskustvo« te predavanja Miroslava Martinjaka, »Dijalektika 'sakralno-profano' u crkvenoj glazbi« i Marijana Steinera »Teologija sakralne glazbe« iznijela su teorijsku razinu problema, a u raspravi su razmatrane granice pojmove crkvene, duhovne i religijske glazbe. Šest referata bilo je veza-

no uz konkretna glazbena djela. Tako je Franz Karl Prassl, dekan Glazbene akademije iz Graza, govorio o gregorijanskim napjevima, kao izrazu liturgijske teologije na primjeru božićnog blagdanskog kruga. O očitovanju vjere jednostavnim napjevima glagoljaškog pjevanja izlagao je Jerko Bezić, a Hana Breko o rijetkim napjevima u čast mjesnih zaštitnika uz primjere iz repertoara hrvatskih srednjovjekovnih liturgijsko-glazbenih kodeksa, kada je iznijela dijelom i rezultate svojih najnovijih muzikoloških istraživanja. Koraljka Kos govorila je o »Prijenosu svetoga Duje«, oratoriju splitskog skladatelja J. Balamontija, Rosina Palić-Jelavić o svojim istraživanjima opusa crkvene glazbe Rudolfa Matza, a Edi Škulj o teološkoj poruci Händelova »Mesije«. Ivan Golub izlagao je o crkvenom pjevanju vezanom uz Jurja Križanića, Izak Špralja o »Cithari octochordi« i franjevačkim pjevnicima 18. st., Vjera Katalinić o zbirci muzikaliteta don Nikole Algarotija, a Gorana Doliner o »dijalektima« liturgijske glazbe u hrvatskoj glazbenoj historiografiji 19. st.

Dodi Komanov

PRIJEVODI – »Hrvatska knjiga u prijevodu: Iskustva u prevođenju hrvatske književnosti«

ESPERANTSKI UZLETI HRVATSKIH PISACA

Na esperantu se pojavila golema biblioteka hrvatskih književnih djela / Do sada je prevedeno 270 proznih cjelina, dijelova i drama od 114 autora te 760 pjesama 165 hrvatskih pjesnika / Među istinskim pothvatima u prevođenju na esperanto je prijevod »Zlatarova zlata« 1911. godine

Mirko Urošević

J ednočinka Mira Gavrana »Ljubavi Georgea Washingtona« prevedena je nedavno čak i na perzijski jezik, ali ne s hrvatskoga, već s esperanta, odnosno iz esperantske antologije hrvatske jednočinke. Takvih je primjera obilje da je zahvaljujući međunarodnom jeziku esperantu hrvatska književnost premostila brojne zapreke i dospijela u stotine zemalja i na razne jezike.

Dodajmo primjer Balotinove pjesme »Koza« koju je 1963. na esperanto preveo dr. Ivo Borovečki, a s toga jezika zatim prevedena na kineski, japanski i brojni druge jezike.

To su tek neki od detalja na koje je u sklopu Petog međunarodnog znanstvenog skupa »Jezici i kulture u doticnjima« na ovogodišnjem Sajmu knjiga u Puli iznijeo jedan od najpoznatijih hrvatskih živućih esperantista dr. Ivo Borovečki. Središnja tema ovogodišnjeg znanstvenog skupa,

naime, bila »Hrvatska knjiga u prijevodu: Iskustva u prevođenju hrvatske književnosti«.

Otkako je 1887. godine Ludwik Zamenhof izdavao prvi priručnik esperanta, u sklopu kojega je ujedno bio i prvi prijevod jedne Heinsove pjesme, u tih 114 godina na esperanto se afirmirao ne samo kao jezik kulturne komunikacije, već i najbolji most za književnosti malih naroda, istaknuo je dr. Borovečki.

Prevodenje hrvatskih književnika na esperanto počelo je 1909. godine, a te je godine u prvom hrvatskom esperantskom časopisu »Croata esperantisto« prevedena Preradovićeva pjesma »Moja lada«. Do naših dana na esperantu se pojavila golema biblioteka hrvatskih književnih djela.

Do sada je naime prevedeno 270 proznih cjelina, dijelova i drama od 114 autora te 760 pjesama 165 hrvatskih živućih esperantista dr. Ivo Borovečki. Središnja tema ovogodišnjeg znanstvenog skupa,

ranton dr. Borovečki je spomenuo primjerice prijevod »Zlatarova zlata« 1911., a već iduće godine Mavro Špicer preveo je 27 hrvatskih pjesama, i to je bila prva nacionalna antologija na esperantu.

Usput, prvi hrvatski autor koji je nešto napisao na tomu međunarodnom jeziku bio je Metod Brajša, koji je kao bečki student 1909. u pariškom časopisu »La Revue« objavio članak o Kranjčeviću, koji je prethodne godine umro.

Zanimljiv je i prijevod Šimunovića »Alkara« na esperanto 1926., zahvaljujući kojemu je »Alkar« 1936. preveden i na kineski jezik. Iste godine Dragutinu Tadijanoviću prevedena je prva pjesma na esperanto, a to je uopće bio njegov prvi prijevod na neki strani jezik.

Što se pak prevodenja znamenitih djela iz svjetske književnosti na esperanto tiče, spomenimo prijevod Shakespeareova »Hamleta« 1894. L. Zamenhofa.

Na Zrinjevcu: »Irma« Jasenka Rasola

IZLOŽBE – Foto-album intimnih vizura

RAZNOLIKA IRMA

Sunčica Ostić

S tudio Muzeja suvremene umjetnosti otvorio izložbu fotografija Jasenka Rasola, umjetnika male generacije aktivnog od početka 90-ih. U crno-bijeloj seriji nazivanoj »Irma« autor prikazuje samo jednog protagonistu, Irma Omerzo i to na mjestima zemaljske kugle koje je posjetila u proteklom deset godina. Rasol je tako zabilježio boravak svoje družine u Versaillesu, Parizu, Plitvičkim jezerima, Tokiju, gdje ju nalazimo u raznolikim situacijama urbanih ekstrijera - ulica, parkova, podzemne željeznicu - interijera i prirode.

Taj foto-album je kao i svaki album intimna vizura kojom imjerimo nečije procese mijeđe. Od onih najintimnijih, koje primećuje samo bliska osoba, izraze lica koji ovise o raspoloženju, svjetlu, radnji ili mjestu na kojem se nalazimo, do očeve, torbice i cipelja koju smo nekada nosili, do grada u kojem je fotografija snimljena, a gdje smo živjeli ili bili na turističkom proputovanju. Uočavamo kakva je Irma bila

prije deset, devet, osam, sedam... tri... godina. No, to je pogled bez nostalgije, on jednostavno promatra s puno emocija. To su portreti Irme, ali i Rasolovog odnosa spram nje, gdje on gleda nju, a mi pak oboje.

Irma često pozira kao što to svi radimo na, recimo, našim turističkim fotografijama. Kako se u takvoj poziciji svatko često nade, uživljavanje u Irminu situaciju je automatsko. Ona ga isto tako uvijek gleda. Taj dojam da se obraća nama kada jede dinju, promatra prirodu ili pozira ispred Zrinjevcu, stvara zbnjujući dojam jer nma se obraća nepoznata osoba i pokazuje svoje razne oblike. Smije se, ozbiljava je, glumi, zavodi, tajanstvena je i nježna.

Nastavljajući tako i ovim ciklusom praksi fotografiranja Irme, Rasol bez imalo banalnosti ili lažnih emocija otvara svoju privatnost, čime ustvari ne pokazuju samo sebe ili Irmu već postiže dijalektički obrat, gdje mi, sudjelujući u svima nam zajedničkim situacijama zamjenjujemo uloge te nam Irma postaje bliska.

VIJESTI
Hommage Milki Trnnini

ZAGREB, 18. prosinca – U srijedu na večer ljubitelji glazbene i likovne umjetnosti prisjetiti će se u predvorju Hrvatskoga narodnoga kazališta u Zagrebu hrvatske operne umjetnice Milke Trnnine (1863.-1941.). U stanicu izvedbe »Traviat« Giuseppe Verdia otvorit će se izložba poznate slikarice i keramičarke Ljerke Njerš, posvećenoj Trnnini, sopranistici koja je u Zagrebu debitirala 1882. kao Amelija u Verdijevu »Krabuljnom pleusu«. Ljerka Njerš u hommaju Milki Trnnini, rođenoj na današnji dan, koja je nastupala na opernim pozornicama Leipziga, Graza, Bremena, Münchena, Londona, Beča i Moskve, a nadasve bila vezana za svoj Zagreb, posvetila je likovne rade stvaralaštvo te velike umjetnici. Izložbu će otvoriti dr. Ivan Mirnik, Radović Ljerke Njerš posvećeni Milki Trnnini bili su ove godine izloženi u Muzeju grada Zagreba i u Rijeci, u HNK »Ivana pl. Zajca«. M. S.

Graditeljstvo u Posavini

SUNJA, 18. prosinca – Izložba »Tradicionalno graditeljstvo Posavine« otvorena je u Osnovnoj školi u Sunji, u organizaciji Ministarstva kulture RH – Uprave za zaštitu kulturn